

-4- NON-DUALITEIT

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 1

Onderzoekslijnen ter verheldering van het concept van non-dualiteit

De non-duale visie is het kunnen zien dat alles gemaakt is uit jou (puur bewustzijn) en weer in jou terug opgaat, terwijl jij altijd vrij bent van objecten.

In dit hoofdstuk wordt een aantal logische redeneringen en onderzoekslijnen gepresenteerd, ter verheldering van het non-dualiteitsconcept, de Vedantische bewering dat er maar één, non-duale, realiteit bestaat.

Niets is afgescheiden van mij.

Als het concept van non-dualiteit nog niet vanzelfsprekend is, dan komt dat door je punt van referentie: je denkt dat je je lichaam bent en je mind en zintuigen. Dit "lichaam-mind-zintuigen-complex" is echter alleen maar een van de vele objecten die door ons waargenomen worden. De wereld is in de mind* en de mind is in jou, puur bewustzijn. De wereld is puur bewustzijn dat ergens "daar buiten" lijkt te zijn. Elk object is echter niets anders dan puur bewustzijn dat in een specifieke vorm verschijnt.

Misschien gaat wat hier gesteld wordt recht in tegen alles wat je gelooft over jezelf en de wereld, of lijkt het op zijn minst nogal abstract. Vedanta vraagt je een open mind te hebben bij het onderzoeken van een hele andere realiteit.

De hierna volgende analyses nemen je stap voor stap mee in een logische rederatie die het subject – IK, puur bewustzijn – onderscheidt van de objecten. Hierdoor raak je bevrijd van de notie dat je een object moet zien te verkrijgen of ervaren om gelukkig te worden; om je vol, compleet, heel te voelen. Als je jezelf onderzoekt dan zul je zien dat het Zelf heel en compleet is, dat het alles omvat en dat alles uit alleen jou gemaakt is.

Non-dualiteit is dus niet de grote kosmische samensmelting met objecten, de "ultieme ervaring", of het "kosmische orgasme". Het is het simpele begrip dat niets afgescheiden is van mij. Als je onderzoek doet naar de natuur van je ervaringen dan is dit de enige conclusie waar je op uit kunt komen.

* *Mind: (1) de gedachtengolven die verschijnen in het deel van de onbegrensde oceaan van puur bewustzijn dat toegankelijk is voor de mind van de schijnbare persoon die we denken te zijn en (2) de waarnemings-, integratieve-, onderscheidings-, beraadslagings-, beslissings-, en sturingsfuncties van de mind waaraan we ons onderwerpen.*

I - Onderzoek naar de locatie van Objecten

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 2

Bij deze analyse gaat het erom te bepalen waar objecten exact te localiseren zijn en waar de ervaring van die objecten plaatsvindt. Hoe wij de wereld ervaren komt feitelijk neer op een transactie tussen een subject en een object. Het subject ben ik. Het object is datgene wat door mij waargenomen wordt. En daarbij lijkt het zo te zijn dat ik “hier” ben, en het object “daar”. Het object kan grofstoffelijk zijn (mensen, plaatsen, fysieke objecten), of subtiel (sensaties, emoties, en gedachten).

VB: Ik loop door een weiland en zie plotseling een boom voor me opdoemen. Gebaseerd op wat mijn ogen me vertellen is de boom tien meter van mij verwijderd. Maar is dat waar? Om deze vraag te kunnen beantwoorden moet eerst het mechanisme van perceptie onder de loep genomen worden. In dit geval gaat het om een visuele waarneming. Licht wordt weerkaatst door een object en ontvangen door onze ogen, via de retina. Vervolgens verschijnt er een gereflecteerd beeld van het waargenomen in de mind. Wat we feitelijk zien is niet het schijnbare object, maar een beeld ervan of een idee erover in onze mind.

Hiermee komen we bij het volgende onderzoeksaspect, namelijk de mind zelf. Hoe ver is mijn mind van mij verwijderd? Het logische antwoord is dat er géén afstand is tussen mijn mind en mij. En daarom is er geen scheiding tussen de objectieve wereld en mij, de subjectieve waarnemer ervan. Er is geen scheiding tussen de objectieve wereld en mij, het puur bewustzijn waar alle schijnbaar objectieve fenomenen in verschijnen. Door de identificatie met ons lichaam lijken we afgescheiden te zijn van de objecten die ons omringen. Maar als je kunt zien dat je lichaam niet meer is dan een object dat in jou, puur bewustzijn, verschijnt, dan heb je de non-duale aard van de realiteit herkent. Je kunt deze onderzoekslijn ook toepassen op de waarnemingen van de overige zintuigen; het geeft steeds hetzelfde resultaat.

Het doel van het onderzoek naar de locatie van objecten is – net als bij alle andere Vedantische leringen – niet alleen om objecten te doorzien als zijnde niet-echt*, maar vooral om het subject, het Zelf, puur bewustzijn, te onthullen. Los van waar objecten nou precies zijn, "daar" of in de mind, wordt het Zelf onthuld als getuige – vrij van "ervaren" en "ervaringen" – zodra de aandacht er naar toe geleid wordt. Puur bewustzijn wordt verward met objecten zolang de aandacht niet naar puur bewustzijn wordt geleid.

Conclusie.

Al dat we ervaren van de fysieke wereld is in essentie een ervaring van een verschijning in de mind, zoals ook al onze emoties en gedachten mentale fenomenen zijn. Alles wat we ervaren kan teruggebracht worden tot gedachten, en daarmee tot puur bewustzijn, daar gedachten niet los van puur bewustzijn kunnen bestaan. Als je vraagt waar je objecten ervaart dan kun je dus alleen maar zeggen: "in mij".

** **Object:** alles dat waargenomen, voorgesteld of ervaren wordt is een object, terwijl ik het subject ben waardoor alle objecten gekend zijn. | **Echt:** dat wat onveranderlijk is, altijd aanwezig, onbegrensd, en voor zijn bestaan van geen enkel ander principe afhankelijk.*

Vedanta

II - Analyse van de locatie van ervaring

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 3

Ook de “analyse van de locatie van ervaring” laat zien dat alle objecten (ook een ervaring is een object) alleen in de mind ervaren worden en dat de mind niet afgescheiden is van puur bewustzijn. Feitelijk bestaat alles dus in puur bewustzijn, is het daaruit gemaakt, en ervan afhankelijk.

- 1 – Hoe ver is de kennis over het object verwijderd van de ervaring van het object?
Antw.: de kennis verschijnt gelijktijdig met de ervaring.
- 2 – Waar wordt de kennis ervaren? In mijn mind of in mij? Antw.: in mijn mind.
Staat mijn mind, mijn kennis, los van mij of is het in mij? Antw.: het is in mij.
- 3 – Wat is de relatie tussen mij en mijn ervaringen, tussen mij en mijn kennis? Ze lijken mij te zijn, doch lijken ook niet mij te zijn. Ben ik mijn ervaringen “ge-worden”? Antw.: volg de logische redenering bij 4/5.
- 4 – Als mijn licht op een ander object schijnt, een boom bijvoorbeeld, dan zie ik de boom zoals die is en verwar ik deze niet met mijn hand. Dat is omdat er geen spoor van mijn hand overblijft in mij, puur bewustzijn, als mijn aandacht van de “handgedachte” naar de “boomgedachte” verschuift.
- 5 – Ook al zijn de gedachten mij, IK ben vrij van de gedachten. Ook al is ervaring mij, IK ben vrij van ervaring.
- 6 – Deze lijn van onderzoek kan op elk object toegepast worden, inclusief het ego en de stilte. Hoe ver is het ego verwijderd van mij? Het is mij. Hoe ver is de stilte verwijderd van mij? Het is mij, puur bewustzijn.

Hulpmiddel bij de logische beredenering van de locatie van ervaring

- Bén je het lichaam, of wordt het lichaam door jou gekend?
- Antwoord: door mij gekend! Ik ben niet het lichaam. Mijn hand is mij, doch ik ben niet mijn hand. Het lichaam heeft dezelfde realiteit als de pen die door de hand vastgehouden wordt.
- Het lichaam is dus een object voor mij, puur bewustzijn, net zoals de pen een object is voor mij.

II - Analyse van de Locatie van Ervaring

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 4

Jouw mind en mijn mind zijn één

Verschilt het leven in jou van dat in mij? Hoe moeilijk is het om te zien dat het leven één is? Iedereen die geboren is heeft een mind. Die mind gedraagt zich in iedereen hetzelfde. Het is Isvara's creatie. We hebben dit meestal niet helder omdat we de inhoud van de mind verwarren met de mind zelf.

Mind is meer dan gedachten; het is de substantie waaruit gedachten gemaakt worden. Het fenomeen "elektriciteit" is hier een goede analogie om te gebruiken. Elektriciteit is één, overal. Doch, wanneer het door een radio stroomt dan wordt het geluid, als het door een verwarmingselement stroomt: warmte, en als het door een gloeilamp stroomt: licht. Al deze drie manifestaties zijn simpelweg elektriciteit die geconditioneerd wordt door het instrument waar het doorheen stroomt.

Zo is ook bewustzijn één, alhoewel het schijnbaar volgepropt is met de stroom aan ervaringen die erin verschijnt. Zelfs als je naar de instrumenten kijkt, die alle anders lijken te zijn, kun je zien dat ze slechts materie zijn in verschillende herschikkingen. Net zoals materie één is – ook de wetenschap vertelt ons dat – zo zijn ook materie en bewustzijn één en hetzelfde.

Is er een lijn te trekken tussen jezelf en je ervaring?

Is er ergens een grens, een bord dat zegt: "Je eindigt hier, laat je paspoort zien, de wereld van de ervaringen begint aan de andere kant van de grens"?

Kun je een grens vinden tussen je waarneming van objecten en de objecten zelf? Het antwoord is: nee; het is één naadloos continuüm. De enige grens tussen dingen is de OVERTUIGING dat er grenzen zijn. In werkelijkheid bestaan zulke grenzen helemaal niet. Dit is een kwestie van gewoon gezond verstand; het is onze ervaring.

Maar wanneer puur bewustzijn geconditioneerd is geraakt door "maya", dan ziet het de realiteit* niet langer zoals deze is. Het begint te geloven in grenzen, begrensdeheid, afscheiding. Deze overtuigingen worden in onze kindertijd geïnternaliseerd als we nog totaal zonder onderscheidingsvermogen zijn.

* *Realiteit: non-duaal puur bewustzijn dat verschijnt als bewust subject en als inerte subtiele en grofstoffelijke objecten. Anders gezegd: puur bewustzijn plus de objecten die zichzelf eraan presenteren. | Waarnemingsvermogen: het waarnemingsvermogen van de mind is niet puur bewustzijn als zodanig. "Waarneming" is een subtiel object dat bestaat binnen puur bewustzijn, een functie die de mind – zelf ook een object – uitvoert wanneer deze belicht wordt door puur bewustzijn, en daardoor tot leven komt. Puur bewustzijn is het intelligentie-principe, niet de relatieve kennis die verschijnt krachtens de functies van de mind.*

II - Analyse van de Locatie van Ervaring

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 5

Objecten zijn geen onafhankelijke entiteiten die in puur bewustzijn bestaan, ze ZIJN puur bewustzijn.

De “analyse van de locatie van objecten/ervaring” wordt gebruikt ter illustratie van de stelling dat alles wat we waarnemen afhankelijk is van onze perceptie ervan. En dat onze totaalervaring van schijnbaar verschillende objecten in feite dus een naadloos geheel is precies zoals het geheel van fenomenen dat op een filmdoek geprojecteerd wordt niets anders is dan licht, of het geheel van alle objecten die de droomwereld bevolken niets anders is dan onze eigen mind. Op macrokosmisch niveau zouden we de transactionele* realiteit waarin we ons fysieke leven hebben als ook de subjectieve realiteit die we psychologisch ervaren “Isvara's droom” kunnen noemen.

Het belangrijkste inzicht dat de analyse oplevert is dat ook al verschijnen de objecten binnen het waarnemingsbereik van een mind belicht door puur bewustzijn, deze objecten geen onafhankelijke entiteiten zijn die in puur bewustzijn bestaan. Sterker nog, de objecten ZIJN puur bewustzijn. Dat wil zeggen, daar het bewuste bestaan de enige fundamentele realiteit is, is het de “substantiële substantie” waar alle objecten uit “gemaakt” zijn alsook het “belichte veld” waar ze in verschijnen en in gekend worden. Of de “substantiële substantie” – puur bewustzijn, nu een schijnbare vorm aanneemt onder invloed van de conditionerende kracht van "maya" – waardoor puur bewustzijn iets lijkt te zijn wat het niet is – of vormloos blijft, heeft geen effect op de essentiële natuur van puur bewustzijn.

De meest subtiele manifestatie van puur bewustzijn is het macrokosmische causale lichaam, het niet manifeste “reservoir van pure potentialiteit”, samengesteld uit de drie gunas, de fundamentele samenstellende delen ervan die in ontelbare – voortdurend veranderende – combinaties elk denkbaar object in het manifeste universum omvatten in zowel de subtiele als grofstoffelijke aspecten,. Het macrokosmische causale lichaam is het reservoir van de “ideeën” of “archetypische blauwdrukken”, voor alle denkbare objecten. In gepersonifieerde termen kunnen we het zien als "God's mind".

_____ * _____
Transactioneel: letterlijk: door middel van een transactie. De oorzaak is dus niet het een of het ander, maar hoe zij elkaar over en weer beïnvloeden.

III - Het schijnbaar onafhankelijke bestaan van objecten

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 6

Doel van deze analyse is om vast te stellen of het object dat in de mind weerspiegeld wordt al dan niet een onafhankelijk bestaand object is. Als we analyseren hoe onze ervaring van — schijnbaar onafhankelijke — objecten tot stand komt dan valt op dat identificatie en herkenning van een object altijd gebeurt via de zintuigen. Vorm en kleur worden waargenomen via het gezichtsvermogen; toonhoogte, volume en stilte door het gehoor; hardheid of zachtheid door de tastzin; geuren door de reukzin; en smaken door de smaakzin.

ER IS GEEN ONAFHANKELIJKE, OP ZICH STAANDE **WAARNEMER**.

Geen enkele zintuiglijke ervaring toont het bestaan van een onafhankelijke waarnemer. Via de zintuiglijke ervaring van iets dat we als een onafhankelijk object zien ervaar je geen andere waarnemer die onafhankelijk van jou bestaat. Anders gezegd, je observeert niet een andere observeerder. Jij bent de enige getuige, de enige waarnemende entiteit waarvan we het bestaan zonder meer vast kunnen stellen.

ER IS GEEN ONAFHANKELIJK, OP ZICH STAAND **OBJECT**.

Geen enkele zintuiglijke ervaring toont het bestaan aan van een onafhankelijk object. Als je goed kijkt naar je eigen directe ervaring dan valt op dat de waarnemingen van om het eender welk zintuig, niet optellen tot het geheel van het object dat jij een onafhankelijk bestaan toedicht. Wat je feitelijk ervaart is niet een onafhankelijk fysiek object, maar slechts een of meerdere specifieke zintuiglijke kwaliteiten — zoals bijvoorbeeld vorm en kleur, waargenomen via het gezichtsvermogen. Er kan dus niet aangetoond worden dat de zintuiglijke kwaliteiten die we ervaren van een object komen dat buiten ons bestaat.

ER IS GEEN ONAFHANKELIJKE, OP ZICH STAANDE SPECIFIEKE **SENSATIE**.

Geen enkele zintuiglijke ervaring toont het onafhankelijke bestaan aan van een specifieke sensatie (zintuiglijke kwaliteit). De objecten die we identificeren en denken te ervaren via zintuiglijke waarneming zijn in essentie niet meer dan specifieke sensaties. Deze specifieke sensaties vormen niet de totaliteit van het object waarmee we ze associëren.

VB: je wordt geblinddoekt op een houten stoel gezet. De sensatie van hardheid die je ervaart tijdens het zitten geeft op zich geen volledige informatie over het bestaan van de stoel als geheel. We nemen wel een en ander aan over die stoel en deze aannames vormen onze ervaring van de “realiteit”.

De waargenomen kwaliteit is niet ergens “daar” in de wereld, erop wachtend om ervaren te worden. Als we aan zouden willen tonen dat dit wel het geval is zouden we in staat moeten zijn om die specifieke kwaliteit ook middels een ander zintuig te ervaren, hetgeen absoluut onmogelijk is. We kunnen immers een kleur of vorm niet horen, een geluid niet zien, een geur niet voelen, etc. De zintuiglijke kwaliteit en het zintuig dat de sensatie waarneemt zijn in wezen één. Ruiken, bijvoorbeeld, gebeurt alleen als er een geur geregistreerd wordt in onze mind. Als een specifieke geur in onze mind verschijnt, noemen we die ervaring “ruiken”. Geur en reukzin zijn dus wederzijds afhankelijk van elkaar; de ene kan niet zonder de andere bestaan; geen van beide heeft dus een onafhankelijk bestaan.

Vedanta

III - Het schijnbaar onafhankelijke bestaan van objecten

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 7

ER IS GEEN ONAFHANKELIJK SPECIFIEK **ZINTUIGLIJK ORGAAN**.

Geen enkele zintuiglijke ervaring toont het onafhankelijke bestaan aan van een specifiek zintuig (zintuiglijk orgaan). De ervaren sensaties zijn feitelijk de zintuiglijke organen zelf, daar elke sensatie afhankelijk is van het specifieke zintuiglijke orgaan (het gehoor, het gezichtsvermogen etc.) waar het door waargenomen wordt. Het onafhankelijke bestaan van een bepaalde sensatie kan niet bewezen worden door enig ander middel dan het specifieke zintuiglijke orgaan via welke deze ervaren wordt, en dus kan van geen enkele sensatie gezegd worden dat het een onafhankelijk bestaan van zichzelf heeft.

Ook de zintuiglijke organen zelf zijn niet ergens “daar” in de wereld als een soort gereedschapskist, die erop wacht om gebruikt te worden door puur bewustzijn zodat puur bewustzijn ervaringen kan hebben. De zintuigen zijn immers een hoedanigheid van puur bewustzijn zelf en zijn er dus niet van afgescheiden. Zonder het onderliggende puur bewustzijn kan geen enkel zintuiglijk orgaan ook maar iets waarnemen. Alleen het getuigende bewustzijn is vrij van afhankelijkheid van iets anders dan zichzelf voor zijn bestaan.

De zintuiglijke instrumenten — neus, oren etc. — waarmee we zintuiglijke informatie verzamelen zijn te vinden in het fysieke lichaam, terwijl de zintuigen zelf, de zintuiglijke organen zoals ruiken, horen etc, feitelijk functies van de mind zijn. Dus, zoals we al eerder constateerden in het onderzoek naar de locatie van objecten, speelt alle schijnbaar objectieve zintuiglijke ervaring zich af in de mind. Met andere woorden: alle ervaring is in essentie “gedachten”.

ER ZIJN GEEN ONAFHANKELIJKE, OP ZICH STAANDE **GEDACHTEN**.

Geen enkele zintuiglijke (en dus mentale) ervaring toont het onafhankelijke bestaan aan van gedachten. Mind – een functie gekenmerkt door de gedachten die er in verschijnen – is niets anders dan puur bewustzijn dat verschijnt in subtiele vorm. Mind is dus afhankelijk van puur bewustzijn voor zijn bestaan.

Conclusie.

Alle schijnbaar onafhankelijke objecten worden weliswaar ervaren, en als gedachten in de mind geregistreerd, doch zijn van niet-blijvende aard. Uiteindelijk zullen ze weer opgaan in puur bewustzijn, de “substantie” waar ze uit ontstonden. Alles wat ervaren wordt – inclusief het onderwerp van ervaring en de ervaarder – staat niet los van, en is niets anders dan puur bewustzijn zelf.

_____*_____
Zie ook: bijlage 4 - "bewustzijnsexperimenten".

Vedanta

III - Het schijnbaar onafhankelijke bestaan van objecten

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 8

De wetenschap van de kwantummechanica.

De natuurwetenschappen, kwantummechanica, staven de analyse over het schijnbaar onafhankelijke bestaan van objecten. Kwantumfysici – dualistisch in hun omarming van de materiële natuur van het universum – hebben vastgesteld dat materie oplost in steeds kleinere meeteenheden totdat die uiteindelijk uiteenvallen in golven, om tenslotte elke waarneembare vorm te verliezen.

Materie blijkt in de vorm van subatomaire deeltjes in werkelijkheid steeds tussen manifeste en niet-manifeste staat heen en weer te flitsen. Wat zelfs nog vreemder is, is het feit dat datgene waarvan vastgesteld wordt dat het bestaat, afhankelijk is van de verwachting van degene die het observeert, wat niet alleen de “substantie”, maar ook de bron van elk waar te nemen object in vraag stelt. Hoe nauwkeuriger we materie onderzoeken, des te ongrijpbaarder en betwistbaarder de schijnbaar materiële natuur ervan wordt.

De onmogelijkheid om het bestaan van onafhankelijke objecten te bewijzen doet nog niet alle twijfel over het mogelijke autonome bestaan van objecten verdwijnen. De vraag blijft, “zien we de wereld omdat deze er is?” (shrishti-drishti-vada), of “is de wereld er omdat we deze zien?” (drishti-shrishti-vada).

We hebben gezien dat het onmogelijk is om te bewijzen dat objecten los van onze waarneming bestaan, maar is het te bewijzen dat het feitelijk projecties zijn van puur bewustzijn? In de volgende paragraaf “de objectieve natuur van materie” wordt hier verder op ingegaan.

Srishti: creatie van het universum (het ontvouwen van namen en vormen).
Drishti: het zien, waarnemen. | **Vada:** denktrant, aanname. | **Mind:** een benaming voor het proces van de voortdurende, veranderende, gedachten die in ons bewustzijn verschijnen.

Stap 1 – SHRISHTI-DRISHTI-VADA. Het beginniveau van de leringen, waarin gesteld wordt dat de creatie van de wereld vooraf gaat aan de perceptie ervan. De student neemt de realiteit van de wereld voor waar aan en leert dat Brahman de wereld creëerde. Als de student klaar is om dit in vraag te stellen komt de volgende stap: drishti-shrishti-vada.

Stap 2 – DRISHTI-SHRISHTI-VADA. Het niveau in de leringen waar gesteld wordt dat de wereld er is omdat wij hem zien. Dit is een non-duale visie daar het impliceert dat objectieve fenomenen alleen kunnen bestaan als er een getuige (waarnemend bewustzijn) is die eraan voorafgaat en die als het ware het speelveld creëert waarbinnen het object kan verschijnen. Op dit niveau wordt er niet van uitgegaan dat cognitie de oorzaak is van creatie, doch dat cognitie en creatie een simultaan fenomeen zijn. Dit doet de notie van een causaal verband tussen de wereld en ervaring verdwijnen, en doet het krachtige gevoel verminderen dat er allerlei verschillende zielen zijn die de wereld ervaren.

Stap 3 – AJATI-VADA. Nog een stap verder, waarbij de student ook de notie dat het Zelf en de wereld verschillend zijn in twijfel trekt, en er geconcludeerd wordt dat er überhaupt nooit enige creatie heeft plaatsgevonden.

Vedanta

IV - De objectieve natuur van materie

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 9

Bij het onderzoek naar de locatie van objecten/ervaringen zagen we dat een object alleen gekend kan worden, en dus alleen kan bestaan, als het verschijnt in puur bewustzijn. Een object kan alleen als zodanig geïdentificeerd worden via zintuiglijke waarneming. Een essentiële vereiste bij zintuiglijke waarneming is dat er een specifieke kenmerkende eigenschap is die waargenomen kan worden; de intrinsieke natuur van een object is immers dat het een of meer specifieke kenmerken bezit. Als iets geen specifieke kenmerken heeft kan het dus geen object genoemd worden.

Kan een object bestaan zonder dat de specifieke kenmerken ervan worden waargenomen? De stelling hier is dat een object kan bestaan, ook al wordt het niet waargenomen; immers, ook al ben jij het object niet gewaar, andere mensen kunnen wel degelijk waarnemen dat het bestaat. Voor een goed begrip van dit onderwerp moeten we weten vanuit welk perspectief we naar dit onderwerp kijken, namelijk dat van het individu dat zijn of haar eigen realiteit creëert → Jiva Shrishti, de creatie van het individu, of vanuit het grotere geheel → Isvara Shrishti, God's creatie.

Jiva Shrishti – De subjectieve realiteit van het individu.

Elk individu creëert zijn of haar eigen realiteit. Waarnemingsbekwaamheid, emotioneel gedrag en intellectuele vermogens kleuren immers ieders ervaring van de objectieve realiteit.

Isvara Shrishti – De objectieve realiteit van de goddelijke creatie.

Het individu bestaat binnen een groter ervaringsveld, dat voor zijn ontstaan volstrekt niet afhankelijk is van dat individu, en dat maar in minieme mate door hem of haar beïnvloed kan worden. Dit objectieve veld van de collectieve ervaring is onpersoonlijk en werkt strikt volgens de logica van de natuurwetten (dharma's – het geheel van universele fysieke, psychologische en ethische wetten) die zorgen voor de natuurlijke orde. Het is een intelligent georganiseerd, ingenieus vormgegeven universum, ook al lijkt het niet altijd even mooi en compassievol.

Er kan dus een object bestaan buiten het ervaringsveld van een individu. Zo kunnen we zeggen dat de Grand Canyon bestaat, ook al zijn we niet in Arizona om hem waar te nemen. Volgens Vedanta geldt zelfs dat wanneer een object buiten het collectieve bewustzijn van alle individuen zou bestaan – met andere woorden dat er geen enkel individu is die het waarneemt – dit object zich nog altijd binnen het “domein” van Isvara, of het macrokosmische bewustzijn zou bevinden.

Puur Bewustzijn gaat vooraf aan welk object ook.

Materie is per definitie een object en vereist daarom het bestaan van een veld waarbinnen haar specifieke kenmerken gevalideerd kunnen worden en daarmee dus de materiële werkelijkheid ervan. Puur bewustzijn is wat aan de materiële werkelijkheid ten grondslag ligt – de oergrond – dat waarin alle objecten verschijnen en gekend zijn en wat dus bestaat voorafgaand aan welk object ook. En daar elk effect slechts zijn oorzaak is in een andere vorm, kan de essentiële natuur van alle objecten niets anders zijn dan puur bewustzijn.

Vedanta

IV - De objectieve natuur van materie

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 10

De analyse van de lokalisering van objecten is vooral bedoeld om het subject, puur bewustzijn, te onthullen.

Waarom identificeert iedere jiva die bij z'n verstand is een bepaald object als hetzelfde object als er niet echt een object "daar" is om waar te nemen? Met andere woorden, hoe kan er gezegd worden dat de ervaring kloppend is bij de objecten? Welnu, jivas creëren de objecten niet. Dat doet Isvara. Onbewust laten jivas toe dat onwetendheid – in de vorm van projecties – de objecten incorrect interpreteert. En daarbij maakt het eigenlijk niet uit of de objecten "daarbuiten" zijn of niet, of ze bestaan of niet. Het gaat er alleen maar om hoe ze worden begrepen.

Vedanta accepteert onwetendheid en de manier waarop daardoor objecten gecreëerd worden. Er hoeft niet bewezen te worden dat ze niet bestaan, noch hoeven ze vernietigd te worden. Als je de objecten kunt gebruiken om de aandacht van de jiva om te draaien naar het Zelf, dan zal de ware status van de objecten automatisch gekend worden. Er zal geweten worden dat het "schijnbare objecten" zijn, en dus geen "niet-bestaande" objecten. Het is onjuist om te zeggen dat objecten niet bestaan. Je kunt immers niet iets ervaren dat niet bestaat. Punt is dat ze niet onafhankelijk bestaan van puur bewustzijn.

Dus of je nou gelooft dat objecten "daarbuiten" zijn of in de mind, het Zelf wordt onthuld als de niet-ervarende getuige, terwijl de aandacht daar naartoe geleid wordt. Zolang de aandacht niet naar het Zelf, puur bewustzijn, geleid wordt zal puur bewustzijn verward blijven worden met de objecten. Zodra het gekend is, is automatisch ook de status van de objecten helder.

Bestaan objecten, of ze nou al dan niet waargenomen worden?

Objecten zijn slechts gedachten in puur bewustzijn en de gedachten zijn puur bewustzijn dat zich in die vorm manifesteert. Maya*, onwetendheid, doet het lijken alsof objecten "daarbuiten" zijn. Als je het subtiele lichaam voor "echt" aanziet, dan zijn de objecten die er in de waakstaat door waargenomen worden – en die er niet zijn tijdens de fase van de diepe slaap – nog steeds daar. Isvara's creatie blijft immers in stand.

Het bestaan van iets – onafhankelijk van het feit of ik het al dan niet waarneem – blijft niet meer dan een idee. Als het niet wordt waargenomen dan bestaat het niet. De issue is "bestaat voor wie?" Het bestaat voor Isvara. Het bestaat niet voor de jiva. Maar hoe het ook zij, niemand heeft ooit een Isvara of een jiva gezien. Beide bestaan alleen als concept, en concepten bestaan alleen dan wanneer ze belicht worden door puur bewustzijn. Er is niets buiten puur bewustzijn, en als dit er niet is, dan zijn er geen objecten. En daar puur bewustzijn altijd aanwezig is, bestaat het ook potentieel in de vorm van objecten, doordat er de "maya-factor" is.

_____ * _____
***Negatie:** wanneer de wereld en het individu gekend worden als projecties van onwetendheid, en dus doorzien wordt dat ze niet echt zijn (wat overigens niet wil zeggen dat ze niet bestaan).*

***Maya:** "dat wat niet is", een term die gebruikt wordt om macrokosmische onwetendheid en de effecten ervan te beschrijven. Het is de kracht van de kosmische illusie; een kracht die in het Zelf bestaat waardoor deze onbegrensd is.*

Vedanta

IV - De objectieve natuur van materie

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 11

De verschillende analyses concluderen dat objecten verschijnen binnen puur bewustzijn en er ook weer in verdwijnen. Ze zijn bovendien van puur bewustzijn afhankelijk voor hun bestaan – het is hun oergrond, hun natuur. Objecten hebben geen leven van zichzelf en kunnen zichzelf niet creëren. Als het niet bewezen kan worden dat objecten die verschijnen er ook werkelijk zijn, en deze objecten niet in staat zijn zichzelf te creëren, dan is het enige logische alternatief dat ze gecreëerd worden door puur bewustzijn of dat het projecties zijn van puur bewustzijn.

Puur bewustzijn is feitelijk de enige mogelijke bron, simpelweg omdat een fenomeen als “creatie” niet kan plaatsvinden. De zieners, de rishis van weleer wisten al dat energie niet gecreëerd of vernietigd kan worden. Proefondervindelijk onderzoek in de wetenschap heeft dit verwoord in de WET VAN BEHOUD VAN ENERGIE: elk effect is niets anders dan haar oorzaak in een andere vorm. En daar elke substantie waar een object van gemaakt is, ook zelf een object is dat zichzelf niet kan creëren – en waarvan niet bewezen kan worden dat het bestond vóór het puur bewustzijn waarmee het werd waargenomen – is de enige logische conclusie dat deze “substantie” waar alle objecten uit gemaakt zijn, puur bewustzijn zelf is.

Zelfs de meest grofstoffelijke objecten zijn niets anders dan puur bewustzijn dat “verschijnt” aan puur bewustzijn. Met andere woorden, waar we menen dat er sprake is van "waarneming" is er eigenlijk sprake van "projectie". Net zoals de dromer de schijnbaar echte fenomenen in de droom projecteert in en vanuit zijn of haar mind, projecteert ook Isvara het gehele universum – met alle grofstoffelijke en subtiele aspecten – in en vanuit puur bewustzijn.

De non-dualiteit van puur bewustzijn

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 4 – non-dualiteit | pag. 12

De non-dualiteit van puur bewustzijn wordt vastgesteld door het feit dat “bewustzijn” en “bestaan” onafscheidelijke en onverkleinbare – niet verder herleidbare – aspecten zijn van de fundamentele realiteit. Factoren die hiertoe getuigen zijn:

- 1 – Het bestaan van enig object kan alleen middels puur bewustzijn gekend worden, en alles dat bewust is moet bestaan.
- 2 – Elk object is noodzakelijkerwijs geconditioneerd door "tijd" en "ruimte", wat zelf ook objecten zijn die verschijnen in puur bewustzijn. Geen enkel object kan dus een bestaan hebben buiten een veld van bewustzijn/bestaan.
- 3 – Bewustzijn is vanzelfsprekend bestaand, en daar IETS niet voort kan komen uit NIETS moet het bestaan zelf intrinsiek bewust zijn.
- 4 – Daar alle bestaande objecten binnen het “veld” van puur bewustzijn – het bewuste bestaan – vallen, moet dit “voorbij” alle parameters zijn, en kan de aard ervan niet anders dan onbegrensd zijn.
- 5 – Daar het onbegrensde bewuste bestaan non-duaal is, is er geen tweede bron waarop het terug zou kunnen vallen voor het materiaal waarmee de objecten van de manifestatie gecreëerd worden. Daarom kan puur bewustzijn niet anders zijn dan het “veld” van het bestaan waar objecten in verschijnen en het “licht” waarin objecten gekend worden, doch ook het materiaal waar alle objecten van gemaakt zijn.